

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Causal Relationship Model of Factors Affecting Effectiveness of Educational Administration in Secondary Schools in the Northeastern Region of Thailand

วิไลลักษณ์ โภคาพานิชย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างแบบสอบถาม การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (item - objective congruence: IOC) และการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ตอนที่ 2 พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยและวิเคราะห์เชิงยืนยัน การยืนยันโมเดลโดยใช้แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 440 แห่ง โดยมีบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 880 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 440 คน และครู จำนวน 440 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าความสัมพันธ์สัมพัทธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เส้นทาง โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.52

ผลการวิจัยพบว่า

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สภาพแวดล้อม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 154.73 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 132 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.17 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.08592 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.020 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 484.27 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0059 และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.72 และเมื่อนำโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ยืนยัน ทุกคนยืนยันโมเดลตามผลการวิเคราะห์

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัย, ประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา

¹นักศึกษาลัทธิครุศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) construct the casual relationship model of factors affecting effectiveness of educational administration in secondary schools in the northeastern region of Thailand; 2) validate the concordance of the causal relationship model of factors affecting effectiveness of educational administration with the empirical data. The two-step research was conducted: Step I was related to constructing the causal relationship model of factors affecting effectiveness of educational administration using document analysis, a set of questionnaires and an evaluation of consistency between the items of the questionnaire and operational definitions through Index of item-objective congruence (IOC), and testing the reliability of the research instrument for data collection; Step II involved the development of a causal relationship model of factors and confirmatory analysis. The model confirmation was performed by nine experts. The subjects were drawn from small, medium, large, and extra-large school sizes, yielding a total of 440 secondary schools in the 2018 academic year. The two respondents were selected from each school using a multi-stage random sampling, yielding a total of 880 respondents, including 440 school administrators and 440 teachers. The research instrument was a set of questionnaires. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, Confirmatory Factor Analysis and Path Analysis using LISREL program 8.52.

The findings were as follows:

1. The developed causal relationship model of factors affecting the effectiveness of educational administration in secondary schools in the northeastern region of Thailand involved leadership of administrators, environment, learning process management, and professional learning community.

2. The developed causal relationship model of factors affecting the effectiveness of educational administration in secondary schools in the northeastern region of Thailand was consistent with the empirical data. The model indicated that the Chi-Square (χ^2) goodness of fit test was 154.73, Degree of Freedom (df) = 132, Chi-Square/Degree of Freedom (χ^2/df) = 1.17, Probability Value (p-value) = 0.08592, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.020, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.97, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.94, Critical N (CN) = 484.27, Comparative Fit Index (CFI) = 1.00, Root Mean Squared Residual (RMR) = 0.0059 and Alpha Coefficient (R^2) = 0.72. The developed causal relationship model of factors affecting the effectiveness of educational administration in secondary schools in the northeastern region of Thailand was further confirmed by all nine experts, resulting the fitted model.

Keywords: Causal Relationship Model of Factors, Educational Administration Effectiveness

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการเติบโตของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ ที่ทำให้สังคมกลายเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไปไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคล วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ แนวทางการดำเนินชีวิต รวมถึงระดับการศึกษา และความต้องการของบุคคล (มีทนา วัฒนอม, 2550: 45) ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ได้ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 4)

จากหลักการข้างต้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงในหมวดที่ 1 บททั่วไป มาตรา 7 ไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เคลื่อนองค์ความรู้การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 4)

สถานศึกษา ถือเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษา และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการจัดการความรู้ จึงต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบตัว และสังคมโลก โดยเฉพาะพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นหลักการว่า ส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ ดังนั้น จึงต้องพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ด้วยการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2549: 12) ผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการทั้งการพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ การสร้างการพัฒนา และการเลือกใช้สื่อการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การเอาใจใส่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีการติดตามกำกับ ประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามภารกิจอย่างเต็มความสามารถและเต็มเวลาทำการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 18) เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โดยปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้นประกอบด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นการนำความรู้ความสามารถ ต่างๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ สามารถกระตุ้นหรือชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามและปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงาน ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร (ภารดี อนันต์นารี, 2553: 77-78) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนให้ถูกต้องเหมาะสมนั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในการจัดการศึกษา เพราะจะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเรียน อันจะนำมา ซึ่งความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของทางโรงเรียนจะต้องกำหนดให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมเพราะตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน รวมทั้งอิทธิพลต่อการจัดการเรียนของผู้สอน (ธเนศ ขำเกิด, 2551: 45-47) การจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนการสอน เป็นงานอีกชนิดหนึ่งที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้สอนหรือผู้จัดการเรียนการสอนจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดีแล้วจึงต้องมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้หรือมีเทคนิคที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างถ่องแท้พร้อมๆ กับมีความสุขในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และต่อครูผู้สอน (อัชรา เอิบสุขสิริ, 2556: 106) และก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ หรือ PLC ซึ่งหัวใจสำคัญที่สุดของ PLC คือ เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตที่ดีของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ครูเปลี่ยนจากการบอกเนื้อหาสาระ มาเป็นทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกในการเรียน ให้แก่ศิษย์ โดยเน้นออกแบบโครงการให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันลงมือทำเพื่อเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) เพื่อให้ได้เรียนรู้ฝึกฝนทักษะเพื่อการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) แล้วครูชวนศิษย์ ร่วมกันทบทวนไตร่ตรอง (reflection หรือ AAR) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือทักษะขั้นสูงและทั้งหมดนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนและวงการศึกษาโดยสิ้นเชิงเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับจิตสำนึก ระดับรากฐาน และระดับ โครงสร้างจึงต้องมี “การจัดการการเปลี่ยนแปลง” (Change Management) อย่างจริงจังและเป็นระบบ โดยต้องมี ทั้งการจัดการแบบ บนลงล่าง (Top-Down) โดยระบบบริหาร (กระทรวงศึกษาธิการ) และแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up) โดยครูช่วยกันแสดงบทบาท (วิจารณ์ พานิช, 2555: 134 - 140)

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา โดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร การจัดการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีไปสู่การสร้าง โมเดลที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยสามารถตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลที่ สร้างขึ้นตามทฤษฎีที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการ ดำเนินการวิจัยลักษณะนี้ เรียกว่า โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model: SEM) เป็นเทคนิคทาง สถิติเทคนิคหนึ่งที่ใช้ทดสอบ (testing) และประมาณค่า (estimate) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (causal relationships) ในการสร้างโมเดลสมการโครงสร้างนั้น มีได้ทั้งเพื่อการยืนยันและเพื่อการสำรวจ หรืออาจกล่าวได้ ว่าการสร้างโมเดลมีวัตถุประสงค์เพื่อการยืนยันหรือทดสอบทฤษฎี และยังมีความเหมาะสมกับการวิจัยยุคสังคม ความรู้ (knowledge society) เป็นประโยชน์ทั้งการเสริมสร้างและขยายองค์ความรู้ใหม่ นำไปสู่การปฏิบัติที่ เป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

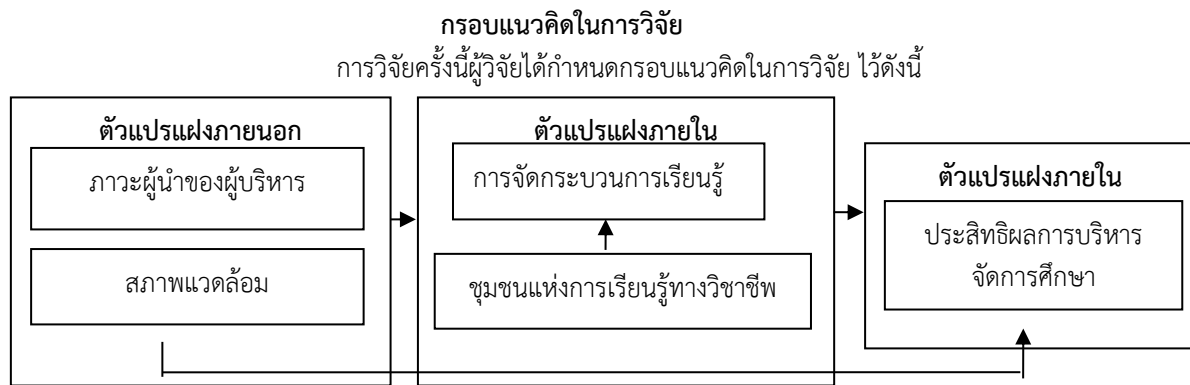
1. เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิง ประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร จัดการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 933 แห่ง โดยประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครู
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 2 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และสภาพแวดล้อม ตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 3 ตัวแปร คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ และประสิทธิผลการบริหารการจัดการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 933 แห่ง โดยประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2. กลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 440 แห่ง โดยใช้เกณฑ์สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างระบุขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นฟังก์ชันของจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า คือ ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 แห่งต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548: 53) โดยมีบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 880 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 440 คน และครู จำนวน 440 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) แสดงความเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 20 ในการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ ค่าความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และโปรแกรม LISREL Version 8.52 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model)

5. วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผล (cause-effect relationship) เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย สร้างโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา โดยการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูล เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและแหล่งข้อมูลต่างๆ นำข้อมูลมาพัฒนาโมเดลสมมติฐาน การสร้างแบบสอบถาม การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (item-objective congruence: IOC) ตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 5 คน แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จำนวน 84 ข้อ มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม การตรวจสอบความเชื่อมั่นของ

เครื่องมือ (reliability) โดยผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 51 แห่ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง ขนาดกลาง จำนวน 33 แห่ง ขนาดใหญ่ จำนวน 9 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 แห่ง วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (item analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) การเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและวิเคราะห์เชิงยืนยัน โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และการวิเคราะห์ตัวแบบเชิงเส้น โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (chi-square) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม spss และโปรแกรมสำเร็จรูป LISRELL ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติขั้นสูง การยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ผลการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และตัวแปรแฝงภายในประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่า Chi-square = 154.73, df = 132, p-value = 0.08592, GFI = 0.97, AGFI = 0.94, RMSEA = 0.020 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.72 แสดงว่า มีค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 72

โดยตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.20) และทางอ้อม (0.068) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านทาง 3 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 ผ่านทางตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ (0.022) เส้นทางที่ 2 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (0.027) และเส้นทางที่ 3 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ (0.019) ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.30) และทางอ้อม (0.300) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านทาง 3 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 ผ่านทางตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ (0.115) เส้นทางที่ 2 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (0.108) และเส้นทางที่ 3 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ (0.076) ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.15) และทางอ้อม (0.104) ต่อตัวแปรประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยมีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.20 และอิทธิพลรวมที่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวม พบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อม มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.60 รองลงมา คือ แปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.47 ตัวแปรด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.20 และตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.16 ตามลำดับ และการยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ทุกท่านเห็นด้วยกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง

อภิปรายผลการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของ

ผู้บริหารภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การ ปัจจุบันในยุคของการแข่งขันทางวิชาการจำเป็นต้องมีคุณลักษณะมีความสามารถ เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มุ่งพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเองเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการ์ตี อนันต์นารี (2553: 77 - 78) ที่นำเสนอว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ คือ ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงาน ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ การมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความยอมรับ เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่น และเป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร เมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขัน เพื่อให้หน่วยงานรอดพ้นจากสภาวะคับขัน ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม ในการทำงานย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากร ช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานและความรู้สึกประทับใจของบุคลากร สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสำคัญต่อการทำงาน จะเห็นได้จากองค์การใดที่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานดีย่อมส่งผลการปฏิบัติงานของบุคลากร สอดคล้องกับ Astin (1972: 67) ที่กล่าวว่า องค์การสมควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้ออำนวยต่อสภาพการทำงาน สภาพแวดล้อมที่ดีและสวยงามมีผลต่อจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สำหรับสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมในการทำงานจะช่วยให้ทำงานประสบความสำเร็จ (Glickman. 2010: 2) ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2553: 19) ที่นำเสนอว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์และการฝึกอบรมที่แต่ละบุคคลได้รับมาอาจสังเกตได้โดยตรงหรือโดยใช้เครื่องมือในการสังเกตหรือตรวจสอบ ซึ่งผลของการเรียนรู้จะทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและเป็นลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและคงทน โดยเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2559: 18 - 26) ได้นำเสนอแนวคิดว่าปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผลสูงสุดทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards) ระบบการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills) ระบบหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum & Instruction) และแหล่งเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environment) ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการร่วมมือร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555: 142 - 143) ที่นำเสนอความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ว่าเป็นการรวมตัวกัน “เดินทางไกลแห่งชีวิต” ที่สมาชิกจะอุทิศชีวิตเพื่อการสร้างสรรค์คนรุ่นใหม่ของสังคม เพื่อการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ที่บรรลุทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ในตัวศิษย์ เพื่อการสร้างสรรค์ “การศึกษา” แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตที่ดีที่ประสบความสำเร็จของครูและผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกคน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) แห่งศตวรรษที่ 21 และเป็น “บุคคลเรียนรู้” และตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา เป็นผลสำเร็จของงานที่บรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้โดยมีกระบวนการจัดและดำเนินการในโรงเรียน และมีผลเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (255: 28), Hoy & Miskel (2005: 281), Campbell (1983: 22), Fenwick (1992: 127) ที่นำเสนอว่า การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้ ในการบริหารการจัดการศึกษา ต้องมีการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง มีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหารระบบโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียนและผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องบริหารด้วยระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้ และไม่มีการเคลือบแฝง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้

เรียนรู้ทางวิชาชีพ มีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา และอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551: 212), ทองแดง เดียวกัน (2556: 152) ได้กล่าวถึงอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนี้ อิทธิพลทางตรง คือ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ อิทธิพลทางอ้อม คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ อิทธิพลรวม คือ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ส่วนงานวิจัยของ สมนึก การเวท (2558: 180) พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำ ส่งผลต่อปัจจัยประสิทธิผลการจัดการศึกษา โดยภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนัญญพัฒน์ ฤาชา (2559: 195) ที่นำเสนอว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทำให้ครูเกิดการยอมรับให้ความเคารพนับถือ ผู้บริหารยังโน้มน้าวความคิดครูให้ปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จ และผู้บริหารยังเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ เอาใจใส่ครู มีวิธีการจุดประกายความคิด กระตุ้นครูให้กระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม และเสนอแนวคิดใหม่ๆ ให้ความสนใจแต่ละบุคคล และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass and Avolio (1999: 3 - 4) ที่ว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา ผู้นำที่ดีต้องติดตามการใช้หลักสูตร ความก้าวหน้าของผู้เรียน และจัดเวลาเพื่อพัฒนางานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจให้ครู และสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985: 221 - 224) ที่ว่าปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนาธิป พรกุล (2554: 48) ที่ว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง การสอนกระบวนการคิดต้องการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ ครูต้องหาวิธีการต่างๆ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรรณิการ์ สุขสม (2558: 140 - 141) บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลการสอน บรรยากาศเชิงบวกจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจ ใช้เวลาในการเรียนเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัย ไปใช้

สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ โดยผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัยและการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีผลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่สามารถนำไปใช้ในพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ตัวแปรสภาพแวดล้อม ตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร และตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารทางการศึกษา ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรหาทางพัฒนา หรือดำเนินการให้โรงเรียน หรือสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบ ดำเนินการให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นหรือส่งเสริมให้ผู้บริหารเกิดภาวะผู้นำ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ในเชิงลึก เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and

Development) หรือการวิจัยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เพื่อสร้างตัวแบบจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบกับตัวแปรเชิงทฤษฎี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2560. จาก www.wattana.ac.th/www/news/moe2-2559.pdf
- กรรณิการ์ สุ่ม. (2558). *ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านวิชาการและด้านบรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองแดง เตียวกี. (2556). *การพัฒนาตัวแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคใต้ ตอนบน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ธนัญญาพัฒน์ ฤาชา. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ธนศ ขำเกิด. (2551). *การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในองค์กร. วารสารส่งเสริมเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยบูรพา*. 35(197), 45-47.
- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง ประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ธีระ รุณเจริญ. (2549). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- _____. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด นวสาส์นการพิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *สถิติชวนใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี: สำนักพิมพ์ มนตรี.
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2550). *รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สดศรี-สฤกษ์วงศ์.
- สมนึก การีเวท. (2558). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2560. จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *รวมกฎหมายเพื่อบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ อักษรไทย,
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2559). *แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 21ST Century Skills*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2559. จาก https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). *ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- อัครา เอิบสุขสิริ. (2556). *จิตวิทยาสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Astin, A. W. (1972). *The College Environment*. New York: America Council on Education.
- Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1999). *Improving Organizational Effectiveness through Transformational Leadership*. Thousand Oaks. CA: Sage.
- Campbell, R.F. Bridges and, R.O. Nystrand. *Introduction to Educational Administration*. Boston: Ally and Bacon, 1983.
- Fenwick, J. (1992). *Managing Middle Grade Reform-An "American 2000" Agenda*. San Diego, CA: Fenwick and Associates.
- Glickman, Carl D., Gordon, Stephen P., & Ross-Gordon. Jovita M. (2010). *Supervision and instructional leadership: A Developmental approach (8th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hallinger and Murphy. (1985). *Work stress and social support*. Reading Massachusetts. Addison - Wesley.
- Hoy, W.K., & C.G. Miskel. (2005). *Educational Administration: Theory, Research and Practice*. New York: McGraw - Hill.